

Kur'an'ın, Hz. Peygamber'in Müslümanlar için "Üsve-i Hasene/Rol Model" olduğunu vurguladığı bilinmektedir. (Ahzap, 21)

Bu nedenle, Asr-ı Saadetten bu yana, Hz. Peygamber'in söz, fiil ve takrirleri İslam Hukuku ve diğer alanlara kaynaklık teşkil etmekte, hatta Kur'an'dan sonraki ikinci referans olarak görülmektedir.

Bu durum sağlık konularında da aynı şekilde değerlendirilmektedir.

Zira sağlık insan mutluluğunun önemli enstrümanlarından biridir.

İşte tam da bu nedenle birçok Müslüman hekim ve araştırmacı yüzyıllar boyunca Hz. Peygamber (s.a.v.)'in emir ve tavsiyeleri doğrultusunda "sağlıklı yaşam", koruyucu hekimlik" ve "hastalıkların tedavisi" konusuna adeta kendilerini adanmışlardır.

Bu alanda yapılan çalışmalara "Tıbb-ı Nebevi" denmiştir.

Tıbb-ı Nebevi ile ilgili birçok çalışma yapılmış, vakıflar kurulmuştur.

Bu konu ile ilgili binlerce kitap yazılmış olmasına rağmen kuşkusuz İbn Kayyim el-Cevziyye (691-751/ 1293-1351) tarafından yazılmış olan "Tıbb-ı Nebevi" kitabı bunların en popüleridir.

Yanısıra dünya kütüphanelerinde ve müzelerinde konuyla ilgili yüzlerce el yazması bulunmaktadır.

Son zamanlarda, bir bütün olarak ya da farklı alanlarda Tıbb-ı Nebevi üzerine yapılan yayınların

sayısı hızla artmaktadır.

Hız. Peygamber'in hadislerinde geçen **bal, zencefil (ginger), çörek otu (Nigella Sativa), sinameki (Casiacutifolia), kına (Lawsonia inermis), sarısabır (Aloe Vera), sarımsak, soğan, zeytinyağı** vs. gibi besinlerin şifalı özellikler taşıdığı bilinmektedir.

Doktorlar, özellikle, oruç, dua, abdest, ağız ve diş sağlığı ve emzirmenin sağlıklı yaşam ve koruyucu hekimlik bağlamında olumlu etkiler yaptığı konusunda hemfikirler.

Domuz eti ve alkollü içeceklerin insan sağlığı için zararlı özellikler taşıdığını açıklayan yayınların sayısı her geçen gün artmaktadır.

Sünnet olmanın yararları, cinsellik ve evlilik (özellikle AIDS gibi cinsel yolla bulaşan hastalıklar) üzerine sürekli olarak yeni yazılar kaleme alınmaktadır.

Psikolojik rahatsızlıklar üzerinde inanç, ibadet ve özellikle duanın çok olumlu etki yaptığını anlatan ciltlerce çalışma yapılmıştır.

İslami bakış açısıyla oluşturulan tıp etiği alanında ortaya çıkan gelişmeler son zamanlarda büyük ilgi görmeye başlamıştır.

Bu bağlamda organ nakli, beyin ölümü, tüp bebek, taşıyıcı annelik, kürtaj, klonlama ve genetik mühendisliği de dahil olmak üzere bir çok yeni konuda yeni yöntemler üzerinde yüzlerce makale, kitap ve tez yayınlanmaktadır.

İbn Haldun'un Mukaddime adlı ünlü eserinde belirtildiği gibi, İslam öncesi Araplarda tecrübe ve deneyimlerle bilinen bitki, meyve ve sebzelerle yapılan ilaçlara dayanan "halk hekimliği" yaygındı.

H. Peygamber zamanında yara, abse ve diğer küçük enfeksiyonlara cerrahi müdahale yapan daha fazla bilgi ve deneyim kazanmak için (İran'da Ahvaz yakınında) Cündişapur'a gitmiş olan hekim ve eczacı Taif'li Haris b. Kelede gibi bazı ünlü cerrahlar yaşıyordu.

Nitekim H. Peygamber, Mekke'nin fethinden sonra hastalanan (H.8 M.630) kuzeni Sa'd b. Ebi Vakkas'ı iyileştirmesi için Haris b. Kelede'ye göndermişti.

Hacamat, bal ile tedavi ve ateşle dağlama İslam-öncesi uygulanan ve H. Peygamber tarafından onaylanan tedavi şekilleri idi.

H. Peygamber (s.a.v.)'in bizzat kendisi **Ebû Taybe adında bir hacamatçıya hacamat yaptırmış ve başından kan aldırıp ücretini ödemiş ve şöyle buyurmuştur: "Kan aldırma yollarının en güzeli hacamattır."**

(Buhârî, Tıb 13; Müslim, Musakat 62, 63; Ebû Dâvûd Nikâh 26, Tıb 3)

Bu nedenle Kur'an ve H. Peygamber (s.a.v.)'in hadislerinde geçen Tıbb-ı Nebevi ile ilgili ifadeler ile ilgili empirik çalışmaların atbaşı yürümesi gerekmektedir.

Nitekim, **Cidde Kral Abdülaziz Üniversitesi, tıp fakültesinde öğretim üyesi Dr. Mansur Süleyman** "Lazer tedavisi: Mit ve Gerçekler" başlıklı bir makale yayınladı. Bu makale "dağlama" hakkında deneysel bulgulara ulaşmaktı.

Ateşle dağlama, modern tıpta daha çok "lazer tedavisi" olarak biliniyor. Modern ısı tedavisi olarak bilinen lazer tedavisinin kızılötesi gibi farklı türleri de vardır.

Dr. Süleyman, farklı rahatsızlıkları olan 500 hastayı "lazer tedavisi/cautery" ve modern tıbbi yöntemlerle tedavi etmeye çalıştı.

Bu tedavinin sonunda lazer tedavisi ile yapılan tedavi ile ishal hastalarının % 45'inde belirgin iyileşme gözlenmiştir.

Bunun yanında lazer tedavisi, sarılık, hemolitik kan hastalıkları, solunum yolu hastalıkları, diğer bulaşıcı hastalıklar ve kanserler için faydasızdı.

Ancak operasyonlar sırasında kanamayı durdurmak için burun kanamaları ve servikal erozyonu tedavi etmek; siğiller ve diğer cilt tümörlerini yok etmek için modern tıpta lazer tedavisi kullanılmaktadır. (Alternative Medicine, 1986, 1(3), s.237-40)

Diğer bir tedavi yöntemi de hacamattır. Hacamatın bizzat Resulullah (s.a.v.) tarafından kullanıldığını ve teşvik edildiğini gösteren onlarca hadis vardır.

Ne yazık ki, Arap ülkelerinde hacamat şimdi sadece köylüler ve bedeviler arasında yaygın olarak uygulanmaktadır.

Hacamat ve kan akıtma örneğin hipertansiyon, polisitemi ve hatta kalp yetmezliği gibi farklı rahatsızlıkları tedavi etmek için geçmişte yaygın olarak kullanılmıştır. Modern tıp nadiren hacamat yöntemine başvurmaktadır.

Kötü ruh, nazar, büyü vb. gibi doğaüstü güçlere inanan İslam öncesi Araplar muska, tılsım ve bir takım animistic tedbirlerle bunlarla mücadele etmeye çalışmıştır.

Kur'an, her türlü politeist (şirk) yaklaşımı ve kötü ruhlardan korunmak için yapılan bir takım ritüelleri (törenleri) kesin bir dille reddetmektedir. (Bakınız: Cin Suresi, 5-8)

Hız. Peygamber bütün hurafeleri elinin tersiyle itmiştir.

Bakınız! Buhari'de geçen Ebu Hureyre'den rivayet edilen bir hadiste Hz. Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmaktadır:

“**Adwa yoktur**(Allah'ın dilemesi dışında hastalığın bulaşması);

Safar yoktur (putperest Arapların ay takvimine göre son ay olan Safarın hastalık nedeni olabileceğine inanılırdı. Safar, aynı zamanda bazı insanların karnında yaşayan ve ciddi hastalıklara yol açtığına inanılan kocaman bir yılanı sembolize etmekteydi)

Ha'ma yoktur (yaşayanların etrafında dolaşan intikamcı hayaletler.)

Yine Tirmizi'de geçen bir hadiste Hz. Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmaktadır:

“Kim bir **muska takarsa onun kalbine şirk bulaşır: kim falcıya veya kahine giderse dört gün boyunca onun duaları kabul edilmez.**”

Yine başka bir hadiste, Hz. Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmaktadır:

“Sihir, büyü, muska ve benzeri uygulamalarda şirk vardır.”

İslam'a göre, politeizm (çok tanrılı inanç) yani şirk İslam'da günahların en tehlikelisi olarak kabul edilir. Kur'ana göre, politeist olan bir kişiyi Allah asla affetmez.

Ne zaman ki bu kişi politeizmin bütün formlarından kendini kurtarır ve saf ve orijinal tevhit inancına dönerse ancak o zaman affedilebilir.

Öncelikle Müslüman sağlık, hastalık, yaşam ve ölüm dahil küçük veya büyük her şeyin Allah tarafından verildiğine iman etmelidir. Zira İslam'da hastalıklar, günahlardan kurtuluş ve kefaretin bir başka formu olarak görülmektedir. Hastalık anında şikâyet etmemek ve sabretmek bu dünyada ve kıyamet gününde ödüllendirilmektedir.

Buhari, Müslim ve Ahmed ibn Hanbel'de geçen hadislerde Hz. Peygamber (s.a.v.) şöyle buyurmaktadır:

“Bir mümin rahatsızlık, sıkıntı, hastalık, keder, hatta kaygıya maruz kalırsa, onların günahlarına kefaret olduğunu unutmasın.”

Hz. Peygamber (s.a.v.) her halükarda Müslümanları hastalık için çareler aramaya çağırmıştır.

“Ey Allah'ın kulları tedavi olun, çünkü Allah yarattığı her hastalık için mutlaka bir şifa veya ilaç yaratmıştır. Ancak bir dert müstesna o da ihtiyarlıktır.” (Tirmizi, et-Tıb, B.2; Ebu Davud, et-Tıb, B.1; İbni Mace, et-Tıb, B.1; Ahmed b. Hanbel, et-Tıb, B.1)

Başka bir hadiste ise şöyle buyrulmaktadır:

“Her derdin bir devası vardır. Binaenaleyh o derdin devası bulunduğu zaman o dert iyi olur.” (Buhari, et-Tıb, B.1; Müslim, es-Selam, had.69, el-Fedail, had. 92; Ebu Davud, et-Tıb, B.1)

Müslümanlar, hastalıklar için yeni tedavi yöntemleri aramaya ve elde edilen başarılı sonuçları kullanmaya İslam dini tarafından teşvik edilmektedir.

İslam, **sağlığı Allah Teâlâ'nın en değerli hediyelerinden biri olarak tanımlar** ve Müslümanlar için sağlıklı yaşamı öğütler.

Dikkat edilirse, Peygamberimizin öğretileri, İslam öncesi Arapların yaşam şekli, inanç ve adetlerini radikal bir şekilde değiştirmiştir.

İslam ilim ve hikmet aramak için Müslümanlara ilham vermiştir. O dönemde Araplar için bilinen en uzak ülke Çindi ve Hz. Peygamber (s.a.v.): 'Çin'de bile olsa bilgi ve hikmeti ara! talimatı vermiştir.

Nitekim İslam medeniyeti kurulduğunda, tıbbi bilimler ve farklı ulusların bilgeliği Arapçaya tercüme edilmiş ve geleneksel tıba dahil edilmişti.

Yunan tıbbı, en önemlisi Hipokrat ve Galen'in eserleri İslam dünyasında büyük ilgi görmüştür. Onlar 'Abbasi Halifesi el-Ma'mun (8. yüzyılın sonları ve 9. Yüzyılın başları) iktidarı sırasında ağırlıklı olarak tercüme edilmişti. O dönemde "Yunan Tıbbı: Dört Espiri" tıp teorisinin temeli olarak kabul edilmekteydi.

İslam tıp tarihinde muazzam hastane tasarımlarının yanısıra hem teorik hem de pratik alanda büyük ilerlemeler kaydedildi.

Al-Razi(Avicenna, d. 825),, İbn Sina (Avicenna, d. 1037), en-Zehravi'nin (Abuleasis, d. 1013), İbnü'l-Nefis (d.1288), Ali ibn el-'Abbas el-Majusi (Haly Abbas, d.994) gibi ortaçağda tıp tarihinde en önemli alimler yetişti.

Yine İslam medeniyetinin içinde, birçok Müslüman olmayan hekim de ansiklopedik bilgi ve becerileri ile itibar elde ettiler.

Örneğin: Halife Harun çalışan Yahudi filozof, Musa ibn Maimun (Maimonides), el-Mütevekkil için çalışan, Galen, Hipokrat, Platon ve diğerlerinin baş tercümanı olan Huneyn ibn İshak.

Yunan ve diğer medeniyetlere ait filozof ve bilginlerin tecrübe ve deneylerden elde ettikleri bilgiyi çalışmalarına ekleyen Müslüman ve Müslüman olmayan hekimler, eczacılar, cerrahlar ve göz

doktorları Arapça dev eserler yazdılar.

Orijinal eserlerin bazıları artık kaybolmuş olmasına rağmen, bu tıbbi bilginin bulunduğu kitap ve el yazmaları büyük miktarda hala birçok kütüphanede ve müzelerde erişilebilir durumda. Ayrıca, orijinal eserlerin birçoğu Latince ve Avrupa lisanlarına tercüme edildi ve Rönesans sonrası Avrupa'nın modern tıbbının temelini oluşturdu:

İslam dünyasının gerilemesi sonucunda her alanda olduğu gibi tıp alanında da entelektüel birikimden uzak ve çok az yenilikçi bilimsel çalışma üretildi.

İbn Sina, el-Zehravi ve İbn el-Nafis vb. gibi büyük hekimlerin çalışmaları bile, bazı merkezler dışında yaşatılamadı.

İstisnai olarak, Hindistan yarımadasında İbni Sina'nın el-Kanun (Canon), Hindu tıp hekimleri için tıp okullarında başvuru kaynağı olmaya devam etti.

Bitkisel ilaç olarak son yirmi yılda artan bir ilgi, yayıncılar için karlı alan haline gelmiştir. Bazıları İbn Sina'nın eserlerinin kısaltılmış versiyonlarını yayınlamaya başladı.

Gerçekte bitkisel ilaçla ilgili popüler literatüre neredeyse haftalık eklemeler var, ancak bunların arasında yeni bir şey yok.

Ancak, Arap ülkelerinde farmakoloji ve biyokimya alanında yeni araştırmaların sonuçlarını yayınlayan birkaç hekim (çoğunlukla Batı eğitilmiş) var.

Bu alanda Dr. Hasan Şemsi Paşa işi iyi bir örnektir. Ayrıca, pek çok merkez bu alanda yeni araştırmalar yapmak için konferanslar ve sempozyumlar düzenliyor, böylelikle geleneksel ve İslami tıp çalışması Arap dünyasında çoğalıyor.

Sonuç olarak şunu söyleyebiliriz ki;

Birçok Arap ve İslam ülkesinde hem geleneksel bitkisel ilaç hem de Tıbb-ı Nebevi çalışmaları canlandırılmaktadır. Ancak geleneksel tıbbı ulusal sağlık sistemi ile entegre etmeye büyük bir ihtiyaç vardır.

Batıda tıp eğitimi alan hekim ve eczacıların çoğunluğu, geleneksel tıbbı karşı bilgi eksikliği ve dolayısıyla hasmane tavır içinde.

Bu olumsuz tutum, üniversitelerde tıp müfredatına geleneksel ve Nebevi tıp eğitimi eklenmedikçe yok olmayacaktır.

Aynı şekilde, geleneksel ilaçların reçetelenmesi ve hazırlanma tekniklerinin geliştirilmesi için bitki ve geleneksel tıp uygulayıcılarını eğitmek gerekiyor.

Not: Bu yazı makale, köşe yazısı vs. gibi akademik bir yazı değildir. Sadece ders notu olarak kullanılmaktadır..